

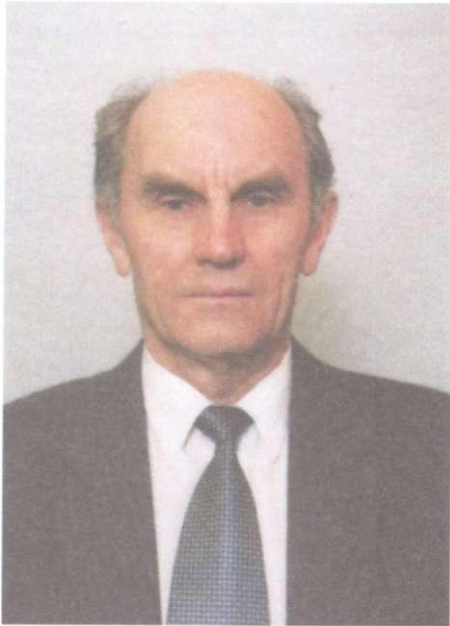
Л.Л. БРОУНІЙ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

СУЧАСНІ РЕЛІГІЙНІ ПРОЦЕСИ
У СВІТІ Й УКРАЇНІ



 ПРАВОСЛАВНИЙ
ЦЕНТР



ЯРОЦЬКИЙ Петро Лаврентійович - доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України.

Коло наукових інтересів: історія релігії та церкви в Україні, православно-католицькі відносини, тенденції розвитку протестантизму в Україні, соціальне вчення християнських церков, проблеми екуменізму і міжрелігійного діалогу, сучасні релігійні процеси у світі й Україні.

Автор понад 400 наукових праць, зокрема 10-ти індивідуальних монографій, співавтор і редактор книг «Українська Церква між Сходом і Заходом» (1996), «Історія Православної Церкви в Україні» (1997), 10-ти томного видання «Історії релігії в Україні» (т.2 «Українське православ'я», 1997; т.4 «Католицизм», 2001; т.5 «Протестантизм», 2001; т.6 «Пізній протестантизм в Україні», 2007).

Автор двох навчальних посібників «Релігієзнавство» (2000 і 2004), рекомендованих Міністерством освіти і науки України для студентів вищих навчальних закладів. Співавтор підручників «Релігієзнавство» (2000) за ред. проф. М.М.Заковича, «Академічне релігієзнавство» (2000) за ред. проф. А.М.Колодного та навчального посібника «Історія релігії в Україні» (1999) за ред. професорів А.М.Колодного і П.Л.Яроцького.

Співавтор фундаментальних академічних видань Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України: 2-х томника «Україна релігійна: стан релігійного життя України» (2008) і «Україна релігійна: прогнози релігійного життя України» (2008); 3-х томного видання «Релігія - світ - Україна»: «Релігія у світі культурно-цивілізаційного діалогу» (2010), «Міжконфесійні відносини поліконфесійної України» (2011), «Релігійні процеси в перспективі їх виявів» (2012); монографій «Конфесіологія релігії» (2009), «Практичне релігієзнавство» (2012) та інших видань і статей.

Нагороджений Відзнакою Національної академії наук України «За підготовку наукової зміни».

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України
Відділення релігієзнавства**

П. Л. Яроцький

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО
(Сучасні релігійні процеси у світі й Україні)

Підручник

Київ

Ко н д о р
2013

УДК 261.8
ББК 86.375
Я 76

Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як підручник
для студентів вищих навчальних закладів
(Лист №1/11-9759 від 18.06.2012)

Рецензенти:

В. Д. Бондаренко - професор, доктор філософських наук, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри культурології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

А. М. Колодний - професор, доктор філософських наук, заступник директора Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, керівник Відділення релігієзнавства, Заслужений діяч науки і техніки України;

В. І. Лубський - професор, доктор філософських наук, завідувач кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Яроцький П.Л.

Я 76 Релігієзнавство: підручник / Яроцький П.Л. - К.: Кондор-Видавництво, 2013. - 442 с.

ISBN 978-966-2781-57-1

Підручник «Релігієзнавство (Сучасні релігійні процеси у світі й Україні)» підготовлений на базі релігієзнавчого і соціологічного дослідження змін, які упродовж останніх десятиріч (на межі другого і третього тисячоліть) відбуваються в релігійно-церковній сфері передусім Європи, Америки та інших континентів і окремих країн. Йдеться про істотні зміни «релігійної географії», прогресуючу мінімізацію значення релігії в суспільному і особистому житті в умовах глобалізації, секуляризації, релігійного індуферентизму і практичного атеїзму. Протидію цим явищам і тенденціям різні церкви (передусім Католицька церква і Ватикан) намагаються здійснювати такими заходами, як: «нова евангелізація Церкви і світу», інновації у віровченні, активізація соціальної діяльності як умови збереження релігії, налагодження міжрелігійного та міжкультурного діалогу. Під цим кутом розглядаються ці процеси і в Україні.

Розрахований на науковців, викладачів релігієзнавства та культурології, студентів, магістрів і аспірантів, на широке коло читачів, які цікавляться проблемами релігії.

УДК 261.8
ББК 86.375

ISBN 978-966-2781-57-1

© Яроцький П.Л., 2013
© Кондор-Видавництво, 2013

ЗМІСТ

Вступ.....	5
I. Українське християнство: витоки, особливості становлення і розвитку, проблеми функціонування.....	9
1. Київське християнство - витоки українського християнства.....	10
2. Українська церква у бездержавний період.....	20
3. Тенденції розвитку Православної церкви в незалежній Україні.....	30
II. Католицька церква у світі й Україні.....	37
1. Католицизм як світова церковна імперія.....	37
2. Вселенськість католицизму: Держава-місто Ватикан і Святий Престол - суб'єкти світової політики і міжнародного права.....	57
3. Римо-католицизм в Україні як чинник етноконфесійної ідентифікації.....	69
4. Харизматичний рух у Католицькій церкві: спрямованість і наслідки «харизматичної онови», привнесеної в УГКЦ.....	85
III. Католицько-православні відносини на вселенському рівні й в Україні.....	102
1. Східна політика Ватикану: еклезіальні та екуменічні вияви в Україні.....	102
2. Визначальні вектори католицько-православного діалогу: Рим - Константинополь, Рим - Москва.....	120
3. Православно-католицькі відносини в Україні та проблеми їх толерантизації.....	133
IV. Протестантизм в Україні.....	151
1. Протестантизм як предмет релігієзнавчого дослідження.....	151
2. Трансформація пізньопротестантських конфесій: від заборонених і репресованих «сект» до інституалізаційних оцерковлених об'єднань.....	163
3. Нові тенденції у світорозумінні, світосприйнятті, практичній діяльності пізньопротестантських конфесій в Україні.....	182
V. Соціальне вчення та соціальна діяльність християнських церков.....	192
1. Соціальне вчення Католицької церкви як відповідь на актуальні проблеми і виклики сучасності.....	192
2. Основи соціальної концепції Руської православної церкви як вияв її одержавленого функціонування.....	203
3. Соціалізація релігії як умова її збереження.....	212
4. Соціальна діяльність релігійних організацій у її сутності й конфесійних виявах.....	227
VI. Релігія в секулярному та глобалізованому світі.....	242
1. Релігійні процеси в межах світових конфесійних мегарегіонів.....	242
2. Релігія в країнах Східної і Центральної Європи після соціалізму.....	264
3. Церква у секулярному, постмодерному світі: теологічні інновації й антиномії.....	278

Релігієзнавство

4. Католицька концепція інтегрального розвитку людства як вияв взаємодієносин сакрального і секулярного в глобалізованому світі.....	287
VII. Католицька інтерпретація філософських й етично-моральних проблем сучасності.....	301
1. Церква і світ на межі тисячоліть.....	301
2. «Культура життя» проти «культури смерті».....	311
3. Спроба встановити гармонію віри і розуму, теології і філософії.....	318
4. Філософія людини як особистості в рефлексіях Кароля Войтили (папи Івана Павла II) та сучасні спроби її перегляду.....	327
VIII. Релігія, культура, інкультурація, діалог.....	336
1. Національно-культурна ідентифікація і конфесійна уніфікація як вияви особливостей релігієгенезу.....	336
2. Інкультурація християнства в багатоманіття культур світу.....	343
3. Культура й інкультурація в контексті міжрелігійного і міжкультурного діалогу.....	354
4. Релігійний релятивізм і міжконфесійна толерантність як визначальні чинники міжрелігійного і міжкультурного діалогу.....	364
5. Культурно-цивілізаційні аспекти міжрелігійного діалогу.....	373
IX. Свобода совісті, толерантність - шлях до вирішення міжконфесійних проблем та екуменізму.....	384
1. Процес становлення й утвердження свободи совісті: світовий та український аспекти.....	384
2. Визнання релігійного плюралізму як фундаменту свободи совісті.....	392
3. Український екуменізм: уроки історії й сучасні реалії.....	398
Програма і навчальний план дисципліни Релігієзнавство (сучасні релігійні процеси у світі й Україні).....	407